

csére – nem érezte ki az ól, a moslék, a kan szagát, amitől mindig fölfordult a gyomra; inkább az állaga volt undorító. Nézte a férfi uszodából jól ismert kisfiús, sima felsőtestét. Nem érzett iránta még csak futó gyöngédséget sem, feje nem pihent volna meg sima mellkasán, bár azt hitte, elveszettségében minden áruhárra kész.

Együtt indultunk a vendéglőből a megállóhoz. Úgy hordoztam magammal a férfi társaságát, mint egy bozotosban tett kirándulás után a kabátomra ragadt bogáncsot, a Moszkva térig, és onnan az ötvenkilencessel még néhány megállónyira, ahol a bogáncs levált a kabátomról és leszállt, mert – mint ahogyan nemrég mondtam, arrafelé lakik. Elképzeltem a lakását (az anyja kórházban volt egy ideje). Talán följárnak hozzá a nők, és segítenek a takarításban is, vagy főznek rá, gondoltam. Ha ugyan nőkkel üti el idejét. A szomszédok nem sokat tudnak róla, mesélte, mert lakása zárt folyosóról nyílik, így ellenőrizhetetlen. Biztosan van egy titkos szekrénye, iratok, rekeszek, ahonnan előveszi aktáit, taktikai játékba kezd, fényképeket rak ki. Jó megfigyelőnek bizonyult velem szemben is, új dossziét nyit tehát, találó megjegyzéseket fűz viselkedésemhez. *„Két felnőtt lánya van. A Bölcsészkaron irodalmat tanít. Barátságos, kereső alkat, de vigyáz magára, a döntő lépés előtt visszatáncol. Van benne valamilyen értelmiségi gög. Az elmúlt rendszerről ellenségesen nyilatkozik, önmagáról nem szeret beszélni, viselkedése feszült. Az őt megfigyelő joggal tart attól, hogy kijön a sodrából, vagy sarkon fordul, és faképnél hagyja. Vannak gyenge pontjai, melyek felől jól megközelíthető, ezek – amennyiben folytatódik a kapcsolattartás vele – konkretizálандók.”* – Megszoktam már, hogy nevetség tárgyává teszel magad és önmagam előtt. Elszigeteltségérzésem ma este is csúcspontjára ér majd, és tengere elnyel, de holnap reggel, örökös túlélő, a felszínre visszaeickélek. Nem rossz idegennek lenni még gyermekünk előtt sem (ha már megmártóztunk a mélyben). Történetem elmondásával megpróbáltam elnyerni rokonszenvedet, de elérni nem akarok semmit, mert félek a változástól. Hogy: számúzz a boldogok közé, hogy újra megszüless nekem? Készületlenül ér, hogy átölelsz, a két egyforma dzseki átöleli egymást – ettől összezavarodom (*„abban a hitben leszek még hosszú ideig, hogy csalódsz, és csalódásod egy idő után számodra is nyilvánvalóvá válik”).* Merő gyöngeségből egy pillanatra mégis váladra hajtom a fejemet.

Határ Győző

ELMEHÁBOR

csészédből a kávé kiloccsan
elnézem a kezed remegését:
így illant el izom- és szellemerő –
elmédből az épség és a szépség
lesznek majd akik emlékeikből
akik szívükből számkivetnek
ne törődj vele hogy elborult:
elborult elmével is szeretlek

mert én ma is: úgy tartogatlak
aki nekem te mindig is voltál
élő klenódiium – felnyílóban
a szentségtartó szárnyasoltár
szerelemnek fél évszázada
egyenként-édes ötven éve
te a rettegett kirekesztésnek
elejtésnek nem leszel kitéve

nekem így is: vagy aki voltál
emlékeimben ki betölti vágyam
még az Elfekvő ágybörtönében
is: bilincsbe verve a vaságyon
tán elképzeled: *vagy* – élsz mozogsz
álmodban régi táncodat lejtéd
de nyomban vak csend a telefonban:
mi volt mikor volt elfelejtéd

az őzet ízenként így falja fel
az óriáskígyó elmehábor
a szürke kéreg borulatán át a
múlt tenger gyertyája nem világol
lesznek majd akik emlékeikből
akik szívükből számkivetnek
ne törődj vele hogy elborult:
elborult elmével is szeretlek

Rába György

ÁRNYÉKBIRODALOM

Mikor a fák elhagyják árnyékukat
mikor a minden színt befaló
sötétség az árnyék uralkodó
csak a szorongás néma kutyái csaholnak
az éjszaka a vízumtalan
a kormánytalan ország
kapaszzkodol emlékek málló partfalába
volt naspolyaszín asszony féltekéibe
buksi előképed papírforgóiba
vizsgák előtt bordádon doboló indulóba
a fölötted lakó padlónyikorgatásába

akkor se kezdeted se szemhatárod
jövőbe sandító szemed leragadt
szoborrá kövült benned az idő
nincs többé semmi lehető
csupán ábrándok konfetti úrhajói

ELROMLOTT AUTOMATA

Az élet szürkülete
elromlott automata
kiveti hajigálja
a hasztalan beleesett
most a mába öklendezett érméket
rémülten kapkodsz
próbálsz összeszedni
kiperegnek ujjaid közül
nem is tudod már
a választott billentyűket
milyen célra nyomtad le
a mentett pénzdarabokat
nézegeted eltűnődöl
mire is használd

Anita Nair

VITRIOL*

Greskovits Endre fordítása

Ebenezer Paulrádzból nem Isten csinált kövér embert. Hanem én.
Én, Margaret Sánti, méghozzá merő bosszúvágyból. Hogy szétzúzzam önérzetét, és létét a puszta alapjaiban rendítem meg. Hogy megszabadítsam a világot egy olyan teremtménytől, aki – ha olyan marad, amilyen volt – továbbra is együgyű örömmel aratná a bánatot.

* Részlet a szerző LADIES COUPÉ című regényéből.

Az életet alkotó öt elem közül én a vízhez sorolom magam. A vízhez, amely nedvesít. A vízhez, amely gyógyít. A vízhez, amely felejt. A vízhez, amely elfogad. A vízhez, amely fáradhatatlanul árad. A vízhez, amely rombol is. Mert az oldás és rombolás képessége ugyanúgy a vízhez tartozik, mint a nedvesség.

A vegyszerek világában a víz az univerzális oldószer. Alkalmazkodik mindazok természetéhez, akik befogadják. Ám csupán azért, mert hasonló vagyok hozzá, még nem vagyok víz. Ezt a hibát követte el Ebe. Legyintett rám, mert jelentéktelennek vélt. Úgyhogy nem maradt más eszközöm, mint megmutatni neki, milyen a víz valódi természete, és milyen hatalmas az ereje. Hogy a víz különböző formái alakítják a földet, a légkört, az eget, a hegyeket, az isteneket és embereket, a vadakat és madarakat, a füvet és a fákat és az állatvilágot a férgекig, legyekig meg hangyáig bezárólag. Hogy mindezek csak a víz különféle formái. Hogy a vizet csak óvatosan szabad terhelni, különben agyonnyomja az embert! Ez volt az első lecke, amelyet meg kellett tanítanom neki.

E hosszú évek során én szilárd halmazállapotba dermedtem. Ebben az alakban nem nagyon tudtam változtatni a dolgokon. Hagytam magam lebegni az idő felszínén, nem törődtem vele, mivé lett az életem.

Szilárd állapotomban elfelejtettem, mit jelent víznek lenni. Aztán valami kattant bennem. Valami történt. Egy kémiai változás.

Van egy szakszó arra a vízre, amellyé változtam. Szuperkritikus víz. Ez felold nagyjából mindent, amiről a pusztá víz még csak álmodni sem mer. Olyan hevesen tombol, hogy elemésztí és elpusztítja azokat a mérgeket, amelyek megölnének mindent, ami természetes és jó.

*

Amikor reggel felébredtem, nem éreztem úgy, hogy ez a nap különbözne a többitől. Elvégeztem a reggeli feladatokat, és elsétáltam az iskolába, ahogy szoktam. Már csak néhány perc volt hátra a reggeli gyülekezőt jelző csengetésig, és én a labor ablakához léptem. Onnan láttam az udvar java részét, a felsős osztálytermeket és a távolban az iskola kapuját. A kapun a szokásos számú későn jövő tolta befelé a biciklijét.

A nagyobb gyerekek ritkán késnek. Tulajdonképpen korábban is jönnek, mint kellene. Ebenezer klikkjének éber szeme előtt ezekben az értékes percekben zajlik az iskola folyosóin a rohangálás, a szerelmes levelek odacsúsztatása, a puhatolózó simogató, az ifjonti álmok szövögetése.

A kisebbeknek nincsenek olyan hormonjaik, amelyek hajnalban felpattintják a szemhéjukat. Eljön az idő, amikor ők is érzik majd a tinédzszerkor noszogatóját, amikor kinővik a rövidnadrágot meg az inget, és jóval azelőtt lépnek be az iskola kapuján, hogy kellene. Most azonban, ha elkésnek és a rohanástól kifogynak a szuszából, még meg kell küzdeniük az ügyeletes tanárral és diákkal.

A csengő megszólalása előtt három perccel becsukták a kaput. És az ügyeletes felírta azoknak a gyerekeknek a nevét, akik kívül rekedtek. A neveket kitépték a faliújságra, és a vétkesek késésének gyakoriságától függően kiosztották a büntetéseket.

Nyújtogattam a nyakam, hogy jobban lássam az ügyeletes tanárt. A kapu istenét és a gyerekek aznapi kínzóját. Tartása ismerős és eltéveszthetetlen volt. Kissé szétvetett láb. Hátral összekulcsolt kéz és egy vékony nádpálca, amelyre a jobb kéz ujjai finoman rásimulnak – maga a tekintély minden ízében, az öntelt igazságosság minden porcikájában. A megtestesült iskolaigazgató. A férjem. Ebenezer Paulrádzs.

Az ég a frissen öntött ón színét viselte. Kékes árnyalatú, ezüstös felület, amelyen a nap előrehaladtával szürkés oxidréteg alakul ki. Porfelhők kavarogtak elő a pályák tágas tereiről. Ahol lábak százai dobognak, még a legszívósabb fű sem marad életben. Azt a néhány hajtást, amely pimaszul kidugta zöld fejét, könnyörtelenül kihúzták, és a komposztba hajították, mert így rendelte el Ebenezer Paulrádzs – a levelek, a fű és az emberek pusztítója.

Csak álltam ott, és néztem, hogyan szemléli királyságát. A pálca volt a jogara; az általa gyakorolt hatalom szimbóluma. Meglendítette a pálcát, és én szinte láttam a felső ajak biggyedését, hallottam a hangot, amely alig néhány decibel csupán, mégis másodpercek alatt darabokra zúzza egy gyermek önérzetét. És ráébredtem, hogy jobban gyűlölöm, mint életemben bárkit is.

Kimondtam a szavakat: GYŰLÖLÖM. GYŰLÖLÖM A FÉRJEM. GYŰLÖLÖM EBENEZER PAULRÁDZSOT. GYŰLÖLÖM. GYŰLÖLÖM. Vártam a mennydörgést, a becsapódó üstököst, a forgószelet, a porvihart... azt a természetfeletti jelenséget, amely az ilyen nagy horderejű és talán szentségtörő kinyilatkoztatásokat kísérni szokta.

Az ég továbbra is kékes ezüstsínű volt, a szél mindössze a fikuszfa leveleit suhogtatta, és én tudtam, hogy az ilyesféle túlzásokkal élő irodalom újfent hamisnak bizonyul.

Hátat fordítottam az ablaknak. Enyhe kénzág lebegett a helyiségben. Az asztalokon csillogó laborfelszerelések – kémcsövek, főzőpoharak és pipetták – sorakoztak a reggeli kísérletekhez. Ez az én világom. Olyan világ, amely takarosán szilárd anyagokra, folyadékokra és gázokra oszlott. Kiszámítható és szabályos világ, amelyben az elemek összetétele meghatározza viselkedésüket. Itt nincs helye túlzásnak és káosznak. Az én birodalmamban rend és nyugalom uralkodott.

Éreztem, hogy megkönnyebbülés tölt el. Tiszta, színtelen, szagtalan, sűrű megkönnyebbülés.

Már nem voltam bizonytalan. Érzéseim, amelyek mostanáig nem árulták el kémiai szerkezetüket, a felszínre bukkantak.

Annyit tűnődtem, mit érzek iránta. Honnan tudja az ember, hogy szeret-e vagy gyűlöl egy férfit, esetleg csupán közömbös vele szemben? Hogyan méri az ember, amit érez? Kémcsővel vagy pipettával? Spatulával vagy mérleggel?

De most már tudtam. Béke áradt szét fényesen bennem, miközben lesiettem a lépcsőn. Gyerekek haladtak el mellettem rendezett sorokban. Lépcsőház-ügyeletesek álltak mindkét lépcsőnél, nehogy a diákok lökdössék vagy rángassák egymást. Ez sokkal nagyobb bűn volt Ebenezer Paulrádzs szemében, és sokkal rettenetesebb büntetéseket osztott érte.

Nem mintha testi fenyítéshez folyamodott volna. Ő egy testetlen világ helytartója volt. Egyszerűen megtudta, mi az illető diák kedvenc foglalatossága, és eltiltotta tőle egy hétre vagy ameddig jónak látta. Az egyiket a könyvtártól. A másikat a gyeplabdától. Nem vehetsz részt az iskolai futballmeccsen. Nem képviselheted az iskolát a vetélkedőn. Próbáltam én mondani, hogy valószínűleg másképp is lehet fegyelmezni a gyerekeket, hogy nem kell ennyire eltúlozni a dolgot. De ő úgy tett, mintha nem hallaná. Ebenezer Paulrádzs nem figyelt senkire, csak önmagára.

Ezt már ránézésre is tudni lehet róla. Ahogy a pódiumon áll, és szemléli, amint hadai felsorakoznak. A kicsik elől, a magasabbak hátul. Alsó tagozat és felső tagozat. Bátyja, néneje, szomszédja, barátja. Tisztes agg virgonc suhancsal...* Mindegy, kik ők, ami-

* Rakovszky Zsuzsa fordítása.

kor Ebenezer Paulrádzs előtt állnak, mindannyian megkukult, elkerekedett szemű szivaccsá változnak, akik beisznak minden szót, minden árnyalatot, minden hangszínváltozást, amellyel ő naponta köszönti őket. Ebenezer Paulrádzs félelmet kelt; kétlem, hogy valaha csodálták, szerették vagy imádták a gyerekek úgy, ahogy más tanárokat. Ami a klikkjét illeti, ők kapitányuknak tekintették: jó és igazságos kapitányuknak.

A klikk két lépéssel mögötte állt a pódiumon. Csak én, Margaret Sánti álltam külön. A gyerekek mögött, hogy megdorgáljam a felsősök mocorgóit, viccelődőit és főkolomposait. De ahol álltam, onnan félrehajtott fejjel csak az ő arcát láttam. Olyannak láttam Ebenezer Paulrádzsot, amilyen igazából volt.

*

Volt idő, amikor vörös csiszolóporral kente be a gondolataimat. Finomra porított vas-oxidral; rózsapiros porral, amellyel értékes fémeket, gyémántot és álmokat csiszolnak. De ahogy a vas-oxid rozsdává változik, úgy változtak át a közös életünkhöz fűzött reményeim is.

Alig voltam huszonkét éves, amikor Ebenezer Paulrádzzsal találkoztam. Akkor éppen a diadal hullámán lovagoltam. Kihirdették az egyetemi eredményeket, és én aranyérmes lettem abban az évben.

– A kémiai tudomány aranyermese. Mindig jó tanuló volt, de ez... – mondogatták a szüleim nagy büszkén mindenkinek, aki kérdezte. – Szeretnénk, ha tovább tanulna. Ha doktorátust szerezne, és talán elmenne Amerikába, ahol nagyra értékelik a hozzá hasonló elméket – tették hozzá, bízva abban, hogy álmaikban én is osztozom.

Én nem tudtam biztosan, hogy tovább akarok-e tanulni, vagy hogy el akarom-e hagyni Kodáikanált, ahol élünk. Szerettem otthon lenni. Szöszmötölni a kertben, hosszasan, lustán szundikálni délutánonként, és ott volt Ebenezer Paulrádzs is. Akkorra már beférkőzött az életembe, gyengítve a tudósi ambíciókat és a szülői vágyakozásokat. Ebenezer Paulrádzs azt akarta, hogy én is tanár legyek, mint ő.

Az egyetemi évek során végig olyan keményen tanultam, hogy kevés időm maradt a fiúkra vagy az igazi romantikára. Időnként elolvastam egy Mills & Boons romantikus könyvet, és elábrándoztam arról az időről, amikor majd találkozom valakivel, aki olyan, amilyennek egy férfinak lennie kell. Valakivel, aki akár egy romantikus regényben is szerepelhetne.

Mindig azt hittem, hogy a finom vonások érzékenységről árulkodnak. Ebenezer Paulrádzs vonásait finoman metszették, azonkívül magas volt és jó felépítésű, kreol bőrrű. Azonnal beleszerettem, amikor megpillantottam a templomi ifjúsági összejövetelel. Ki lehet ez a pompás külsejű férfi? – tűnődtem, miközben újra és újra szemügyre vettem. Egyszerűen öltözött, nem hatott rá a divat, amely nemzedéktársaimat uralta. Magában álldogált, és én ebben a tartózkodásban méltóságot láttam. Olyasvalakinek tűnt, akit az én kedvenc Mills & Boons-szerzőim jóváhagynának, és szerettem volna jobban megismerni. Aztán amikor énekelni kezdett, tudtam, mindent odahagynék, csak hogy az enyém legyen. Éneklés közben a szemembe nézett és elmosolyodott. Ő is ugyanazt érzi irántam, repestem.

Glóriaként viseltem boldogságomat. Foszforeszkáló fénykörként. Amely ragyog a sötétben. Fényt és nevetést áraszt.

Két hónap múlva, mielőtt a botránynak akár a gondolata is felmerülhetett volna, Ebenezer Paulrádzs azt tette, amit elvártak tőle. Összehozta a szüleinket, és kitértük az esküvő időpontját.

– Micsoda huncut lány vagy te! Miért nem szóltál eddig róla? – ugratott Sara nővérem, amikor Ebenezer Paulrádzs és a szülei távoztak. A nappaliban üldögéltünk azon a téli délutánon, és a második csésze teát ittuk.

Zavartan elmosolyodtam.

– Nem tudtam, hogyan fogadtátok. Hogy alkalmasnak tartanátok-e...

– Miért gondoltad, hogy nem tartanánk alkalmasnak? Akkor se találhattunk volna jobb partit neked, ha magunk keressük – hahotázott a sógorom.

– Csodálatosan fest majd öltönyben; azzal a széles vállával meg a szálfaegyenes tartásával – áradozott anyám. Bolondult a külsőségekért. Energiái javát a házra tékozolta. Apám gyakran viccelődött azon, hogy akár a padlóról is ehetnének. De most nem viccelt, amikor így szólt:

– És milyen intelligens meg elbűvölő. De ez nem csoda. Mindenki tudja, hogy a Tricsiben élő Paulrádzs család előkelő. Sok-sok ügyvéd, bíró, tudós, magas rangú tisztviselő, és mind Paulrádzs... a gondolkodó emberek fajtája!

– Ha engem kérdezel, borzasztó jó fogás. Csak huszonkilenc éves, és máris egy ilyen nagy hírű iskola igazgatóhelyettese – mondta a nagybátyám.

– Jól néztek ki majd együtt. Ő magas és sötét, te meg törekeny és csinos vagy. Mint egy lovag meg a hölgye – suttogetta a fülembe a nagynéném, aki ugyanakkora becsben tartotta Walter Scottot, mint a nagybátyámat.

Mennyire csodálta a családom. Én meg sütkéreztem a dicséretekben, amelyekkel elhalmozták. Ő az enyém volt, és én vittem az életükbe ezt a bámulatos embert.

Az esküvő előtti estén anyám bejött a szobámba. Az én bolondos, vidáman csacsogó anyám hirtelen komoly lett. Azért jött, hogy betömje a réseket, amelyeket a pap hagyott, amikor tájékoztatott a házasságnak nevezett szentségről. Anyám elmondta, mit jelent feleségnek lenni. Beszélt a lojalitásról, amellyel a férjemnek tartozom. A hűség-ről. Arról, hogy nagyobb erőfeszítéseket kell tennem a férfinál, ha sikeres kapcsolatot szeretnék. Elmondta, hogy gyakran váláshoz vezet, ha a nő nem teszi meg ezeket az erőfeszítéseket. Beszélt a szexről, csak ő ezt a házasság testi oldalának nevezte. És hogy a jó feleség soha nem mond nemet, még akkor sem, ha nincs kedve hozzá. Türelmesen hallgattam, és közben azon tűnődtem, tényleg azt hiszi-e, hogy semmit sem tudok a házasságról meg a szexről. Szűz voltam, mint minden jó családból való lány házasság előtt, de Ebenezer Paulráddzsral már váltottunk néhány lopott csókot és puhatolózó simogatást. Azonkívül tőle eltérően én ahhoz a férfihöz készültem hozzámenni, aki-be beleszerettem, és nem olyasvalakihez, akit egyszerűen az alkalmassága miatt választottak nekem.

Anyám távozása után néhány perccel apám lépett be. Kíváncsi voltam, mit akar mondani. Az én rendszerint hallgatólag apám, aki minden áradozást, magyarázatot és beszédet szószátyár anyámra hagyott. Félretolta a kivasalt és összehajtogatott szárik kupacát, amely elkísér majd új otthonomba, és leült az ágyra. Rám nézett, és elmosolyodott.

– Holnap lesz a nagy nap – mondta.

Bólintottam.

Apám megfogta a kezem.

– Derék ember. Ebenezer mellett nagyon boldog leszel.

Miért próbált meggyőzni olyasvalamiről, amit én már tényként fogadtam el? De bólintottam és mosolyogtam, mert örültem a szavainak. Azt akartam, hogy mindenki ugyanannyira szeresse Ebe-et – mert így hívtam akkoriban –, amennyire én.

– Erősnek és ügyesnek látszik. De lány szíve van. Érzékeny lélek – mondta apám csendesen. – Aki ennyire szenvedélyesen szereti az irodalmat, az érzékeny ember – tette hozzá apám, aki mérnök volt az elektromos műveknél és titokban költő.

Zavartan bámultam rá.

– Gondoskodnod kell róla, és vigyáznod, hogy sohase bántsod. Nem viselné el, ha bántanád.

Megint bólintottam. Hogy én bántanám Ebe-et? Miről beszél az apám?

Amikor magamra maradtam a szobában, tekintetem Ebe fényképére tévedt, amelyet eljegyzésünk után már kitehettek a toalettasztalomra. A családom ugyanannyira szerette, amennyire én. Nagyon boldogok leszünk együtt.

*

A szerelem színtelen, illékony folyadék. A szerelem gyújt és éget. A szerelem nem hagy üledéket – nincs se füstje, se hamva. A szerelem tiszta szesznek álcázott méreg.

Abban az első évben az Ebe iránt érzett szerelmem úgy működött, mint az oldószer. Enyhítette a konokságot, gyengítette a céltudatosságot, amely addig lelki felépítem részét képezte. Úgy megrészegültem az érzéseimtől, hogy csak vele akartam lenni. Hogy örömet szerezzek neki. Hogy ezer módon megmutassam neki, mennyire szeretem. Minden más lényegtelen volt.

Mintha valaki gázmaszkot rakott volna az arcomra, és kloroformmal kábított volna el. Számoljon visszafelé. A házasság első napja. A nászéjszaka. Az esküvő napja... Minden, ami azelőtt volt, sokréteggel celofán rejtett.

Abból az évből csak a kereskedelmi vásárra emlékszem, amely Kodáikánálban nyílt. Egy estét töltöttünk ott, hogy háztartási cikkeket vásároljunk. Kókuszszőnyeget az ajtó elé; rongyszőnyeget az ajtótól a konyháig; üvegtányérokat és mindkét oldalán használható ágytakarót. Kifordítva, befordítva. Kettőt egy áráért. Ettük a vattacukrot, és éreztük, hogy rózsaszínje cukorkristályokká olvad a szánkban. Kéz a kézben ragyogtunk egymásra. A szerelem folyékony üzemanyag volt, amely életünket hajtotta.

Esküvőnk után tizenhét hónappal teherbe estem. Amikor hazaértünk a szülészetről, olyan izgatott voltam, hogy nem vettem észre Ebe hallgatagságát és zárkózottságát. Fel akartam hívni a szüleimet, hogy elmondjam nekik a hírt. Ki akartam állni a tetőre, hogy szétkürtöljem: „Gyerelem lesz!”

– Maragatam – mondta Ebe a szokásosnál lágyabb hangon. Akkoriban Maragatamnak hívták. Azt mondta, mindenki Margaret Sántinak nevez. Azt mondta, a Margaret is, a Sánti is köznapian hangzik, és én költőibb nevet érdelek. Úgyhogy ez volt az ő külön elnevezése. Maragatam. Tamilul smaragd. – Maragatam. – És én ragyogtam. Tüzes, zöld, belső fénnel. – Maragatam, nem vagyok benne biztos, hogy kell-e nekünk most gyerek – mondta.

Vajon akkor éreztem először, hogy a nyírfakátrányéhoz hasonló szag üti meg az orromat? Amikor a mérgező, ártalmas metanolt szalicilsavval melegítik, és néhány csepp tömény kénsavat adnak hozzá, metil-szalicilát keletkezik. Szaga hasonlít a nyírfakátrányéra. Az etanolnak – vagy amit szerelemnek gondoltam – nincs ilyen szaga. Már akkor tudnom kellett volna. De annyira szerelmes voltam, hogy csak azt akartam, amit ő.

Mi értelme doktorátust szerezni? Diplomázz le, hogy taníthass, aztán mindig együtt leszünk.

A hosszú haj nem áll jól neked. Vágasd le. Szébb leszel rövid hajjal.

Tényleg minden vasárnap el kell mennünk a templomba?

Nem hiszem, hogy bölcs dolog, ha ilyen útszéli bódéknál eszel bhélpúrít. Mindig elmehetünk vendéglőbe...

Várjunk, amíg beindul a pályánk, csak aztán legyen gyerekünk. Itt vagyunk egymásnak. Mi kell még?

Úgyhogy beleegyeztem az abortuszba.

– Semmit nem fogsz érezni – mondta, miközben végigmentünk a kórház félmagán szárnyának folyosóján. Mindent előkészített. Nekem csak vele kellett mennem. – Hosszan beszéltem erről az orvossal, és azt mondta, nincs mitől félned. A hetedik hétben az a dolog a méhedben alig több egy zigótánál.

Meglepetten néztem föl. Ebe ritkán használt tudományos kifejezéseket. Jobban szerette a költői és néha helytelen változatokat. Ezért amikor a zigóta szót használta, agyam valamely rejtekéből előbukkant egy tankönyv részlete: „Fogantatásnál a haploid sejtek, a spermium és a petesejt, amelyek csak egy részét tartalmazzák a személy kialakulásához szükséges génanyagnak, új biológiai entitást hoznak létre. A spermiumtól vagy a petesejttől eltérően a diploid zigóta egyedi emberi genotípussal és a teljes differenciálódás képességével rendelkezik, amely nélkül nem fejeződhet ki emberi élet. A haploid spermium és petesejt csupán része az emberi élet lehetőségének. A zigóta biológiai emberi élet.”

Megtorpantam, és megfogtam az inge ujját.

– Ebe, nem vagyok biztos ebben. Nem érzem helyesnek. – Amikor láttam, hogy az ajka elvékonyodik, hozzátettem: – Szerintem az egyház se hagyná jóvá.

Beletúrt a hajába, és felsóhajtott.

– Először is, a Biblia sehol sem említi az abortusz szót. Másodszor, ha megnézed az egyház történetét, látni fogod, hogy csak egy bizonyos időpont után tiltja az abortuszt. A „lélek beköltözése” után, amely csak nyolcvan nappal a fogantatás után történik meg. Arisztotelész is ezt mondta. Hogy a lélek csak akkor lép be az emberi életbe, amikor a test már nyolcvan napot élt. Jelenleg a benned lévő sejt csak ennyi: sejt lélek és érzések nélkül. Ha van egy pattanásod, ami elfertőződik, nem szúratnád fel? Csak gondoldj rá úgy, mint egy daganatra, amit el kell távolítani.

A keze után nyúltam. Féltém. Bizonytalan voltam. És büntudatot éreztem.

A félmagán rendelőt egy vastag, zöld vászonfüggönnyel két fölkére lehetett osztani. Én az ablaknál feküdtem; nem mintha annyi időt töltöttem volna ott, hogy élvezzem a kilátást.

Csak feküdtem, és bámultam az eget. Egész előző nap a következő háromra készítettem elő az otthonunkat és az életünket.

– Délután elmehet, de próbáljon meg minél többet pihenni – mondta az orvos.

Egész előző nap erre a reggelre készítettem. A cselédlánnyal letisztítottam az ablakokat, és felmosattam a padlót. Kicséréltem az ágyneműt. Annyi ételt főztem, hogy egy sereg éhező Ebenezernek is elég legyen, és betettem a hűtőbe. De nem értem be ennyivel, hanem elküldtem a lányt, hogy vegyen halat.

Egy közepes méretű márnával tért vissza. Méricskéltni kezdtem.

– Hadd készítsem el – ajánlotta fel Kasztúrí.

Nem hagytam. El kellett foglalnom a kezem meg a gondolataimat.

– Nem, majd én. De elkezdheted a mosást. Beáztattam a ruhákat a vödörbe.

Hallottam, hogy Kasztúrí zsémbel a fürdőszobában:

– Üdülni akar menni? Miért ürítette ki a szennyekosarat? Soha nem leszek kész ezzel...

Egy pillanatig eltűnődtem, megmondjam-e neki. Kasztúrínak, aki egy viskóban él a négy gyerekével meg az iszákos férjével. Mennyit értene Kasztúri abból, hogy az embernek be kell indítania a pályáját, mielőtt gyereket szül?

Vissza a halhoz. A belekkel együtt ikra csusszant ki a hasából; aranyszínű ikra szivárgott az ujjaim között...

Bámultam a nedvességet, és suttogó hangot hallottam. Cérnavékony hangot, amely a valaha az életem részét képező hitből eredt: a te kezéd formált és teremtett. Most el akarnál pusztítani?... Te hoztad létre legtitkosabb lényemet; te illesztettél össze a méhedben... Alakom nem volt rejtve előled, amikor létrejöttem azon a titkos helyen. Amikor a föld mélyében összeálltam, láttad szemekkel még meg nem formált testemet. A nekem rendelt napok megírattak a könyvedben, mielőtt eljött az egyik...

Kibuggyant egy lassú könnycsepp.

A nővér nem akart barátságatlan lenni. De nem sok türelme volt ezekhez a műveletekhez. Felsegítette a kórházi hálóinget, befonta vállig érő hajam, föltekerte, és szorosan megtűzte a tarkómon.

– Kérem, vegye le az ékszereit, és adja oda a kísézőjének – mondta nagyon hangosan, és olyan pillantást vetett Ebe-re, amelyet én megvetőnek ítéltam. Talán már sok férjet látott, aki ott álldogált a kórházi ágy lábánál, amelyen a felesége lassan szedgette le az ékszereit. Talán már sok ilyen nőt látott – fájdalomtól és büntudattól gyötörtén, akinek a férje itt lebzselte üres tekintettel.

A jegygyűrűm. Haboztam. Ezt hogyan vehetném le? Ezzel ígérte meg, hogy szeret és gondomat viseli betegségben és egészségekben, míg a halál el nem választ.

– Azt is vegye le – mondta a nővér, és nem is leplezte a hangjában csengő türelmetlenséget. – Semmilyen ékszer nem viselhet, amikor a műtőben van. Körömlakkot se. Hajtűt se. Semmit...

Levettem a jegygyűrűt, és odaadtam Ebe-nek. Ő a tenyerében tartotta, és szemrehányó pillantást vetett rám. Mit tehettem? Nem adtam-e neki mindent, amit akart? Nem tudtam, most mit vár el tőlem. És hirtelen túl kimerültnek éreztem magam ahhoz, hogy érdekeljen.

– Kérem, várjon odakint – mondta a nővér Ebe-nek, és kitessékelte a fülkéből meg a szobából. – Elő kell készítenünk a beteget a műtőre.

Hátradóltam a párnán, és vártam, hogy a nővér visszajöjjön. Hogy megfogja a kezem, és azt mondja, semmi rossz nincs abban, amibe belementem. Hogy rengeteg időm van még az anyaságra. Vártam, hogy megnyugtasson és vigasztaljon; hogy felkészítsen.

Elhúzta a zöld függönyt, hogy takarva legyen minden szem elől, és tálcát helyezett az ágy melletti szekrénykére.

– Levette már a bugyiját? – kérdezte.

Ostobán meredtem rá. Hogy a csudába érte ezt? Hol vannak a kedves és vigasztaló szavak, amelyeket mondani akar?

– Asszonyom, azt kérdeztem, levette-e a bugyiját.

Bólintottam.

Fölhajtotta a kórházi hálóinget a hasamig. Aztán letakarta a combomat egy törülközővel, és így szólt:

– Ne mozogjon. Különben még megvágom.

Miközben a mennyezet mintázatát bámultam, leborotvált a szeméremszőrzetemet. Gondosan és fagyosan.

A függöny másik oldaláról mormogó hangokat hallottam. Nyugtatógatást. Vigasztalást. Az őrangyal a szomszédomat választotta. A másik oldalon egy öregasszony feküdt, és nem ő tehetett arról, ami a testében történt. Én viszont felelős voltam az élet könnyelmű elpusztításáért.

Perzselte egy lassú könnycsepp.

A könnyek homályán át láttam, hogy a nővér arca ellágyul.

– Még mindig nem késő. Meggondolhatja magát, ha akarja. Tényleg, miért csinálja ezt? Hiszen maga férjnél van, és különben is ez az első – mondta a nővér, megsimogatta a karom, megtörölt, és teleszórt a szobát olyan szavakkal, amilyenek az elmúlt néhány napban visszhangoztak a fejemben.

Amikor távozott, bejött Ebe.

– Gondolom, azt mondta, hogy amit csinálsz, rossz; hogy bűn Isten szemében – mormolta. De a tekintete kegyetlen volt, hangja pedig halk, de metsző.

Honnan tudta?

– Ne nézz olyan meglepetten! Római katolikus. Nem tudod, hogy mit gondolnak a születésszabályozásról meg az abortuszról? Nincs joga ahhoz, hogy az eltévelyedett hitet rád tukmálja. Legszívesebben bepanaszolnám.

Megdöbbsentett ez az új Ebenezer. Fanatikus? Vagy a nővér fenyegette a tekintélyét? Addig soha senki nem tett ilyet.

Hirtelen azonban megváltozott a hangja és ellágyult a tekintete. Megsimogatta a homlokomat, és így szólt:

– Maragatam, drágám, remélem, megérted, hogy ez a mi érdekünkben történik. A jövőnk érdekében.

Mint mindig, hagytam, hogy hangja elhessegesse a félelmeimet. Hiszen ő Ebe. Az én Ebe-em. Igaza van. Mindig igaza.

Fél óra múlva betegszállítók érkeztek egy guruló ágygal.

– Vizelt már? – kérdezte a nővér a maga nyers modorában.

Amikor eltoltak, Ebe mellettem jött a folyosó végéig, ahol a lift volt.

– Sok sikert! – mondta.

Ezt meg hogy érti? Vizsgázni készülök, vagy felmondani egy verset? Versenyre indulok, vagy egy kísérletet elvégezni? Sok sikert mihez? Semmi mást nem kellett tennem, csak ott feküdnöm, miközben kikaparták a gyerekeket a méhemből. Vagy eltávolították a zigótát a méhem belső faláról, ha így jobban tetszik neked, Ebe.

A múlt előtt elpárolgott a mérge, és idegesség vette át a helyét. Zöld köpenyt és sapkát viselő nővérek és orvosok lótottak-futottak. Hat hozzám hasonló nő várt a sorára.

Hangfoszlányok úsztak körülöttem. Összefüggéstelen hangok, amelyek dárdaként hatoltak be csukott szemhéjam mögé. De szorosan behunytam a szemem.

– Ez kinek a betege?

– Hosszú lesz, de nem kell aggódnia.

– Miért nincs itt Sílá nővér? Nem kellene ma reggel itt lennie?

– Lazítson. Ha lazít, nem fog fájni.

És az ágyam lába felől mindig más hangok hallatszottak. Hallottam a fejlap csattanását, amikor megnézték. Aztán egy elítéléstől és megvetéstől terhes hang ezzel intézte el a jelenlétemet:

– Á, ETM!

Egészségügyi terhességmegszakítás. Értsd: önfejjű nő. Kegyetlen teremtés. Az anyaságnak és Isten keze munkájának ellensége. Azt mondtam magamban, mindegy, mit gondolnak. Ebe tudja, mi a legjobb nekem, nekünk.

Aztán én kerültem sorra. Hideg mozdulatlanság. Csövek és monitorok. Hatalmas, kerek lámpa a testem fölött. Mint egy tálca sok rekesszel; vegetáriánus kisvendéglők szolgálják fel ilyenben az ételt.

– Hogy érzi magát, Margaret Sánti?

A zöld sapka alatt felismertem az orvosom arcát.

Hogy érzem magam? Nem tudom... formálódtak a szavak a nyelvemen. Megértené, ha megpróbálnám megmagyarázni? Ránéztem, és rájöttem, hogy ez csak rutin-kérdés. Talán mindenkitől megkérdezik, akit bevisznek a műtőbe.

Mosolyogtam.

– Jól – mondtam, mert tudtam, hogy ezt akarja hallani.

Egy másik orvos tűt szúrt a vénámba, és a palackban csepegés indult meg. Maszkot illesztettek az arcomra, és valaki így szólt:

– Számoljon visszafelé, Margaret.

Úgyhogy számoltam. Ma. Tegnap. Aznap, amikor elhatároztuk, hogy abortuszom lesz. Aznap, amikor megtudtam, hogy terhes vagyok...

Órákkal, de lehet, hogy évekkkel később recsegő és sürgető hang szólalt meg a koponyám mélyén:

– Margaret, Margaret, ébredjen!

Felébredtem. Vonakodva föleszméltem. Üresség. Fájdalom. Sivárságérzet. A hátam tövén dühödt ököl dobolt a gerincemen. Kínhullámok. Éreztem a vattapárnát a lábam között. Csendes vérzés.

Lepottyant egy lassú könnycsepp.

A szerelem ritka bukéval csábít. A szerelem követeli, hogy igyák meg. Aztán a szerelem égeti a nyelvet, az érzékeket. A szerelem megvakít. A szerelem megőrtjít. A szerelem elválasztja az értelmet a gondolkodástól. A szerelem öl. A szerelem etil-alkoholnak álcázott metil-alkohol.

Egy hét múlva, éjfél körül Ebe ébresztett a matatásával.

– Mit csinálsz? – motyogtam félálomban.

– Semmit. Csak meg akartalak érinteni. – Furcsa szín vegyült a hangjába.

Ujjai tapogattak és fürkészték.

– Kislány! – búgta. – Drága, kicsi lány.

Megijedtem. Mi szállta meg Ebe-et?

– Ebe, Ebe – suttogtam, és nem tudtam leplezni a hangomban bujkáló riadalmat.

– Imádom, amikor azt mondd, Ebe, Ebe, ahogy az imént. Mint egy kislány. Így szeretlek – mormolta Ebe. – Ilyen makulátlanul és tisztán. Kicsi drágám. Édes kislány. Himbálózó mell és szörnyű, asszonyi bozont nélkül. Szeretném, ha egész életemben ilyen maradnál.

És hol vagyok én ebben az egészben? Margaret Sánti, a nő. Ebe szemében megszüntem létezni? Minek lát engem? Kislánynak, akit uralhat és alakíthat, akivel szeretkezhet és ficáncolhat? Mintha mindent tagadna bennem, ami felnőtt és asszonyi... Mi lesz velünk, ha megváltozom? Amikor eljár fölöttem az idő, és rajtam hagyja nyomait. Amikor már nem leszek kislány rövid hajjal, bimbózó mellel, csupasz szeméremtesttel és finom bokával... Zokogás fojtogatott a sötétben.

Egy kupac laborfüzet feküdt előttem. Itt a félévi értékelés ideje. De sok éve most első ízben nem tudtam összpontosítani. A férjemre gondoltam, magunkra, arra, hogy mit tegyek ezek után. Ha elhagyom, hová menjek? Ki fog megnyugtatni, hogy helyesen tettem, amit tettem, hogy most mindent magam mögött kell tudnom, és új életet kell kezdenem? Kinek a kezét foghatom meg, és kinek a vállán sírhatom ki magam?

Az évek során a családom egyre jobban szerette és csodálta Ebe-et. Sikeres embernek látták, a közösség tiszteletre méltó tagjának, jó férjnek, és úgy gondolták, hogy nekem a számos hibámmal, a túlsúlyommal meg a meddőséggemmel, a hosszú, mogorva hallgatásaimmal meg a búskomorsággal mindennap térden állva kellene hálát adnom az égnek, hogy ő, a férjem, még mindig mellettem van.

Amikor megpróbáltam beszélni anyámmal a boldogtalanságról, amely dagasztja a testemet, beárnyékolja a gondolataimat, és megbénítja a nyelvemet, ő csak legyintett rá:

– Normális dolog, ha az ember veszekszik a férjével. Ha az ember évekig él valakivel, nem mindegyik nap ugyanolyan. Vannak rossz napok, és vannak jó napok. A trükk az, hogy az ember a jó napokra emlékezzen. És már sokszor mondtam neked, hogy a nő kötelessége boldoggá tenni a házasságot. A férfiaknak annyi a dolguk, hogy talán nincs is idejük vagy kedvük a házasság kerekeit olajozni. Ebenezer elfoglalt ember. Egy nagy és jó hírű iskola igazgatója. Meg kell ezt értened, és ennek megfelelően kell viselkedned. Nem pedig morcos hallgatással és keserű szavakkal fogadnod, amikor hazaér a munkából.

És velem mi van? – szerettem volna megkérdezni. Nekem nincs jogom ahhoz, hogy elvárásaim legyenek vele szemben? Nem dolgozom-e ugyanolyan keményen, ahogy ő, sőt többet is, mert én a házat is vezetem? Miből gondolod, hogy ő elfoglalt, én meg időmilliomos vagyok? Anyámként nem az én oldalamon kellene-e állnod? Nem kellene meghallgatnod az én véleményemet is? Mi történt a feltétlen szeretettel, amit állítólag a szülőknek kellene érezniük a gyerekeik iránt?

Akkor megtudtam, hogy anyám apámhoz hasonlóan nem akar hallani semmiről, ami veszélybe sodorja az általuk megteremtett idilli világot. A szép nyugdíjat és a kényelmes otthont a csinos kerttel; a legnagyobb unokát, aki éltanuló... Hogyan vihetném hát be a rend és nyugalom házába a keserűségemet, a haragomat, a gyűlöletemet, a boldogtalanságomat?

Azonkívül ott volt a válás bélyege is. A családban soha senki nem vált el. Amit Isten összekötött, azt senki nem tépheti szét. A miénkhez hasonló tiszteletre méltó családokban senki sem hagyta ott a házasságát. Összeszorították a fogukat, és még keményebben dolgoztak, hogy megmentseék. Ha elhagyom Ebenezer Paulrádzsot, fel kell készülnöm rá, hogy a családomat is elveszítem.

Mit tegyek? – kérdeztem magamban újra meg újra.

Amikor kicsengettek, sietve elindultam. Az iskola csak néhány percre volt az utcánktól, és én minden este végigmentem a háromsávós sugárúton, s közben beugrottam a sarki kis zöldségeshez. Csak aznapra vettem élelmet. Ebenezer Paulrádzs nem szerette a hűtött zöldséget. Aznap este azonban úgy döntöttem, hogy beérem az előző napi maradékkal. Türelmetlenség lett úrrá rajtam. Hogy megtörjem a rutint. Hogy másképp csináljam a dolgokat.

Amikor hazaértem, feltettem a teáskannát, és bekapcsoltam a tévét. A ház csendje a kedvemet szegte. Zenével, nevetéssel és harsogó reklámmal népesítettem be az üres szobákat. Átöltöttem, aztán a teámat kortyolgattam.

Nem volt gyerekünk. Soha nem fogantam meg többé. Az orvosok azt mondták, egyikünkkel sincs baj. Azt mondták, hogy akármelyik nap megfoganhatok... Megpróbáltam nem gondolni rá. De néha egy csecsemő kúszott be a fejembe; egy csecsemő, aki megpróbált megkapaszkodni elmém falán, és felhúzódkodni rajta; egy csecsemő, aki felém nyújtotta kezét...

Úgy döntöttem, nekilátok a főzésnek. A hónap második péntekje volt, amikor a klikket vártuk vacsorára. Ebenezer Paulrádzs mindig zabolátlan volt ezeken az estéken. Igyekeztem beleolvadni a falba vagy a függönybe, de ezzel nem nagyon sikerült Ebenezer lecsillapítanom. A klikk volt a közönsége, és ő élvezte, hogy mézédés hangjával és humornak álcázott rosszindulatával lenyűgözi őket.

Amikor Ebenezer Paulrádzsnek négy évvel azelőtt felajánlották az S. R. P. vállalat iskolájának igazgatói címét, Kodáikanálból Kójambattúrba költöztünk. Mint feleségének, kémiatanárnak és tapasztalt tanerőnek, nekem is felajánlottak egy állást. A felső tagozatot kellett tanítanom.

– De mivel ez az első évfolyam, és csak egy osztály van, lehet, hogy néhány alsóbb osztályt is tanítanod kell – mondta Ebenezer Paulrádzs, amikor beszélt az iskoláról, a tanárokról, az állás követelte erőpróbáról és a csodálatos lehetőségről, amely rá vár. Csöndben hallgattam, és azon tűnődtem, miért veszkődik egyáltalán ezzel. Már úgyis elszánta magát.

A klikk Ebenezer Paulrádzs uralmának első évében alakult. Nem mintha elhatározta volna, hogy létrehoz egy hatalmi csoportot. Ebenezer Paulrádzs új, „államatyiai” szerepében – mert így gondolt magára az iskolával kapcsolatban – havonta ebédet adott az otthonunkban. A tanároknak hozniuk kellett a hitvesüket és egy fogást. Az első néhány alkalommal tele volt a ház. Lassan azonban apadt a létszám, és végül csak a klikk maradt. Az ebédből vacsora lett, és Ebenezer Paulrádzs hatalma teljessé vált.

Most, hogy csak hat szájat kellett etetni és hat elmét szórakoztatni (a klikk egyik tagja sem volt házas), nekem kellett vacsorát főzöm. A klikket nem lehetett hibáztatni. Mindig hoztak valamit – egy doboz kekszet, egy zacskó csipszet és néha gyümölcsöt. Ebenezer Paulrádzs szemében ők megtették a magukét, és nekem is meg kellett tennem a magamét.

– Soha nem kérek tőled semmit. Úgyhogy ha ez ennyire fárasztó neked, megkérem Prémillát vagy Daphnet, hogy főzze meg az ételt. De azért gondold meg, hogyan néznek majd rád – mondta, amikor néhány vacsora után először panaszkodtam.

– De miért kell őket minden hónapban meghívunk? Mintha nem találkoznál velük mindennap – mondtam, ingerülten a gondolattól, hogy egy olyan csoport előtt nyitom meg a házam ajtaját, amely úgy tekint rám, mint az igazgató keresztyére.

– Nincs sok barátom. Még ezeket is rossz szemmel nézed? – kérdezte csendben, miközben kísértelt a szobából.

Ebe soha nem veszekedett. Ebe soha nem vesztette el az önuralmát. Ebe soha nem emelte föl a hangját. Magába zárkózott, és sztoikus hallgatásba merülve ült, amíg el nem gyengültem, meg nem alázkodtam, és beleegyeztem mindabba, amit akart.

Amikor összeházasodtunk, Ebe a papát akarta játszani. Ki akarta venni a részét a házimunkából. Erősködött, amikor visszautasítottam a segítségét. Volt egy cselédlány, aki elvégezte a nehezebb munkákat, és Ebe – mint minden férfi, ahogy anyám mondta apámnak – egyszerűen láb alatt volt.

Ám miután a dolgok kezdtek megkeseredni köztünk, rájöttem, hogy Ebe úgy kezeli a házat, mint egy szállodát. Elvárta, hogy minden magától menjen, s neki semmi

mást ne kelljen tennie, mint kifizetni a szolgáltatásokat. Ételt az asztalra. Mosott és vassalt ruhát. Megvetett ágyat, leporolt polcokat, váltott törülközőket, kitakarított fürdőszobát, s ezeket mind láthatatlan kezek végezzék el. Elfojtottam fel-feltörő ingerültségemet az önzése láttán, s hagytam. De elkésérítet, hogy soha nem értékeli, milyen jól működik minden.

Amikor Kójbattúba költöztünk, megváltoztak a dolgok. Tanóráim megszapordtak, felelősségem nőtt. De Ebe-ig nem jutott el, hogy megváltozott az életünk. Rájöttem, hogy már nem boldogulok a segítsége nélkül. Az ingerültség, amelyet addig kordában tudtam tartani, most belopózott a beszédembe, a hangsúlyaimba, a házvezetésembe.

Panaszkodott az ételre, amikor maradékot melegítettem. A cselédekkel nem volt elégedett: úgy látta, koszos a körmük, harsány a hangjuk, hamis a modoruk, és mindenhol elhullatják a hajszálaikat.

– Szabadulj meg tőle – mondta mindegyikükre néhány nap után.

– Kasztúri pontosan ilyen volt. De akkor nem panaszkodtál – próbáltam vitatkozni.

– Kasztúri sosem volt a házban, amikor én is. Nem volt az utamban. Ezek igen. Őszintén szólva, azt hiszem, egyáltalán nincs szükségünk cselédre. Veszek egy mosógépet, az elvégzi a javát – mondta, miközben egy pillantást vetett a lányra, aki éppen söprögetett.

És mi lesz a mosogatással? A söpréssel és felmosással? A számos aprósággal, amiről egy cseléd gondoskodik? – gondoltam kimerülten. Mérgesen.

Ahogy nőtt a fáradtságom, veszekedéseink egyre kicsinyesebbek lettek. Már nem rejtegettem az érzéketlensége miatti bosszúságomat. Ő gúnyval vágott vissza. De minél gúnyosabb volt, én annál zsémbesebb. Kisgyerekek voltunk, akik azon versengenek, ki tud csúnyábbat mondani.

Veszekedtünk az ételen, amelyről azt mondta, olyan egyszerű, hogy akár nyers zöldseget és főtt húst is rágcshalhatnánk.

– Akkor miért nem főzöl te? – vágta vissza. Ekkor felállt az asztaltól a tányérjával, és belekaparta a maradékot a szemébe.

Vitatkoztunk a pókhálókön, amelyeket én nem vettem észre, és a szennyes ruhán, amelyet ő a padlón hagyott abban a hiszemben, hogy majd a maga lábán elsétál a mosógépig.

– Ne nyaggass már, jó? Megmondtam, hogy beteszem a ruhát a gépbe. Miért kell ebben a minutumban?

Aztán ott voltak Ebe oklevelei. Minden versenyről, amelyet valaha megnyert, az óvodáskorától kezdve, amikor első helyezést ért el a békaugró versenyben, a középiskolák közti vitafórumig, ahol őt választották a legjobb érvelőnek, ott lógtak a falon az oklevelek bekeretezve.

Egy egész falat elfoglaltak, és átnyúltak a szomszéd falakra is. Ebe azt panasolta, hogy nem porolom le őket elég gyakran. Hogy az üvegük piszkos, és amikor levesz egy keretet, por lepi a felső szegélyt.

– Miért nem csinálod meg magad? – csattantam fel. – Ez ostobaság. Melyik felnőtt ember akasztana ki egy olyan oklevelet, amelyik azt tanúsítja, hogy hároméves korában első volt túbefűzésben, és négyévesen második a zsákban futásban? Nem veszed észre, Ebe, hogy a tulajdon barátaid is kinevetnek?

Kezdetben elmeséltem Ebe-nek minden apróságot, amit csináltam, minden gondolatot, amely átsuhant az agyamon; azt hittem, ugyanúgy szeretné ismerni a napom

részleteit, ahogy én az ő napjáéit. Egyszer azonban észrevettem, hogy nem figyel. Csak úgy tett. Az érdektelenség ködét láttam a szemében, amikor beszéltem. Láttam, hogy egy magazinért nyúl, és forgatja a lapokat. Elhallgattam. Nem tudtam, mit tehetnék. Aznap éjjel nem tudtam aludni. Egyre azt kérdezgettem magamban: ha neki nem mondhatom el, kivel beszélhetek? Másnap hallgattam. Vártam, hogy észreveszi a csendet; hogy megkérdezi, minden rendben van-e; hogy meg akarja tudni, mi bánt. Nem akarta. Akkor ébredtem rá, hogy Ebe-et nem érdekli, mit kezdek magammal, amikor ő nincs velem. És lassanként lemondtam a beszélgetésről. Ha nem akarja tudni, mondtam magamban, én nem fogom elmondani neki.

Nem lepott meg, hogy nem beszélgetünk többé. Ám az igen, hogy milyen ingerültek vagyunk egymással, és vitáink mindig oda torkollnak, hogy én a szemére hányom: nem segít a háztartásban.

– Soha nincs időd a házra – morogtam. – Mindig az igazgatótanácsi ülésen vagy a jóléti bizottságban vagy. Miért nem szánsz egy pillanatot a feleséged jólétére is? Mit is támogatsz olyan lelkesen az iskolában? A társadalmi hasznú termelőmunkát. Ha! Mit szólnál egy kis munkához az otthonodban?

Élesen letorkolta a lázadásomat.

– Ne légy nevetséges. Nekem nagy felelősséget követelő állásom van. Nem csinálhatom félgőzzel. Tőled eltérően én komolyan veszem a kötelességemet, és teljesítem is.

Leesett az állam. Milyen kötelességet nem vettem én komolyan?

– Azonkívül miért is panaszkodsz? Csak mi ketten vagyunk ebben a házban. Nem lehet nagyon nehéz elvezetni egy kétszemélyes háztartást.

Egy idő után feladtam. Nem volt energiám, hogy megpróbáljam megvitatni a dolgokat. Vagy talán csak a reményt veszítettem el. Ez nyilván árulkodott valamiről. Hogy amikor rájöttem, nem tudom megváltoztatni, akkor már nem vártam többet a házasságtól meg a kapcsolattól...

Nem tiltakoztam többet. Mosolyogtam, és velük nevettem. Azzá lettem, aminek látni akart: jó pajtás és csapatjátékos. Az univerzális oldószer.

*

Valahányszor megismerkedem valakivel, néhány perc után már nem személynek látom az illetőt. Az én szememben vegyszer lesz belőle. Olyasvalaki, akinek a természetét azonosítani lehet, le lehet írni és ki lehet számítani. Így jobban meg tudom érteni; szabályozni tudom a viselkedésemet a társaságában, és csökkentem a véletlen robbanások esélyét. Mánia ez; sajátos, de ártalmatlan mánia. És nálam mindig működött. Mert mi egy teremtmény a kémiai tulajdonságai nélkül?

Ebenezer Paulrádzs idétlenül vigyorgott, amikor megpróbáltam elmagyarázni neki az elméletem.

– Azt hiszed, eredeti vagy? Hadd áruljam el neked, hogy Virginia Woolf már akkor gondolt erre, amikor te még meg se születted. Csak ő állatokat alkalmazott. Ilyen a te fantáziád. Csak olyasvalaki gondol vegyszerekre, aki teljes fantáziahiányban szenved. Azok az ocsmány, bűdös, szörnyű dolgok!

Nem érdekel, Virginia Woolf hogyan birkózott meg az emberi viselkedés megnyilvánulásával. Nekem a vegyszerek jelentettek mindent. A barátaimat, társaimat és vezetőimet, akik velem voltak életem harmincöt évének javában. És ők jártak a fejemben, miközben azt figyeltem, hogy Ebenezer Paulrádzs és a klikkje hogyan nyilvánítja ki egységét és bajtársiasságát.

Nem tudtam biztosan, hogy a tantestület minden egyes tagja tömjénezi-e Ebenezer Paulrádzsot. Sose fogom megtudni. Mert úgy gondolták, feleségként lojalitással tartozom neki. Nem bíztam bennem. Valahányszor beléptem a tanáriba, kínos csend mászkált ott négykézláb az asztalok és székek sora közt.

Sok éven át minden szabad órát a laborban töltöttem. Néha a klikk valamelyik tagja bejött. De én kerültem őket, ahogy csak tudtam. És ha a hallgatásom nem üldözte el őket, gondoskodtam róla, hogy a labor szaga igen. Csak ki kellett nyitnom a kénhidrogénes palackot, és a záptojás bűze betöltötte a levegőt. Hogy miért kerestek, nem tudom. Talán valami félreértelmezett lojalitásból, amelyet a kapitányuk iránt éreztek.

A klikk nem volt nagy. De a kezében tartotta az iskolát.

Ott volt Prémillá Mádhav, a felsősök gazdaságtanára. A bróm nevű kémiai elem. Súlyos test, vörösesbarna haj. Illékony, erős és kellemetlen testszagot áraszt. Önmagában nem nagyon aktív, de könnyedén egyesül másokkal. Oda kellett figyelni rá. Sok sérülést tudott okozni; olyan sebeket ejtett, amelyek szinte sohasem gyógyultak be. Úgyhogy a legnagyobb elővigyázatossággal kellett kezelni.

Utána Daphne, az angoltanár következett. Könnyű és ezüstös, mint a lítium, s mindenkit elkápráztatott bájával és mosolyával. Amikor izgatott volt, bíborvörös foltok jelentek meg az arcán, ami csak növelte vonzerejét. Ebenezer Paulrádzs néha, amikor azt hitte, senki sem látja, megbúvólva bámulta. Különleges nő volt, annyi biztos. A báján és a szépségén kívül az tette olyan különlegessé, hogy az emberek boldogabbnak érezték magukat a jelenlétében. De a nők körében nem volt nagyon népszerű; ők slamposnak érezték magukat mellette.

Aztán ott volt Szankar Nárájan, a hinditanár. Őt csak egy elemhez lehetett hasonlítani – a kobalthoz. Kobold. Gonosz szellem. Alacsony és köpcös. Kemény és rideg, de olyannak mutatkozott, mint a szeretetre méltó vas és nikkel. Nyomon követett szinte mindent, ami az iskolában történt, a tolvajlásoktól a vécé falfirkáin át a románcokig. A gyerekek elmondták nekem, hogy Gammasugaras Keresőnek hívják, és még egy sikamlós gúnyverset is írtak róla, amely szájról szájra járt az iskolában, és egyik osztály adta tovább a másiknak:

Szankar Nárájan Gamma,
Utolérte a dráma:
Nem volt padzsámája,
S fityegett a banánja.

A klikk nem mindegyik tagját lehetett elemhez hasonlítani. Némelyikük annyival összetettebb volt, hogy csak a sókhoz, savakhoz vagy gázokhoz lehetett besorolni; ezek a származékok többféle tulajdonságot egyesítenek. Ehhez a csoporthoz tartozott Ebenezer Paulrádzs klikkjének másik három tagja. Először is Xavier, a történelemtanár. Színtelen, kellemes, édes, de ha az ember bajban volt, egyáltalán nem számíthatott rá. Egyetlen korty alkoholtól azonban egészen más ember lett belőle. Tréfáival és mókáival mindenkit fékezhetetlen nevetésre fakasztott. Xavier, a nitrogén-dioxid, a kéjgáz. Az égés nagy táplálója volt, de önmagában nem tudott lánggra lobbantani semmit, a gyerekek képzeletéről nem is beszélve.

Arzén. Az ő neve Kalávatí volt. Ősz haj és kurkumaszínű arc. A matematika tanára és a lelkek mérgezője. A fokhagymától bűzlő és szélsőséges vérmérsékletű arzén semmit sem tudott a középútról, a köztes állapotról. Vagy az ember legjobb barátja volt, vagy a legádázabb ellensége.

És végül a kén-tetranitrid. A csapat legfortélyosabbja. Navaz, az igazgatóhelyettes. Másodparancsnok, megbízható segítség, aki a szoba hőmérsékletével változtatta a színet. Ordított, ha általános eszmecseréről volt szó; semleges maradt, ha megoszlottak a vélemények, és szinte láthatatlan, amikor a vita a csúcspontjára hágott. Bár elég stabil volt, váratlan súrlódásra robbanni is tudott, úgyhogy talán jól is tette, hogy távol tartotta magát minden vitától, s egyszerűen Ebenezer Paulrádzs elméleteinek szupra-vezetője maradt.

Azán ott volt ő. Ebenezer Paulrádzs. Erős. Maró. Színtelen. Olajos. Sűrű. Robbanásveszélyes. Szélsőségekre hajlamos. Elpusztít mindent, ami víz, folyékony és eleven. Szénné éget szinte mindent, ami szerves – fát, papírt, cukrot, álmokat. Tömény kén-sav. H_2SO_4 . Hidrogén-szulfát. A vegyszerek királya. Vitriol.

Ebenezer Paulrádznak árnyalatai voltak. Időnként kékgálic volt, amelyet a réz festett meg. Jóságot és pozitív energiát sugárzott; jelenlétével orvosolta a hiányosságokat; sejtített, tisztított, gyógyított. Máskor zöldgálic volt, amelyet a vas birtokol. Személyisége pusztá erejével mindenkit és mindent jelentéktelenné silányított. Ezt öntudatlan és természetes módon tette. Amikor a kobalt uralta, rózsaszíngálic volt. Óvott minden gyengét és védtelent. Aztán akadtak olyan alkalmak is, amikor a cink kerítette hatalmába, ilyenkor fehérgálic lett belőle. Szétmarta és elpusztított mindent, amit lényegtelennek tartott. De semmi sem változtatta meg alapvető tulajdonságát, amely meghatározta, hogy ki ő: vitriol.

Ebenezer Paulrádzs szeretett futni. Tetszett neki a kép, hogy ő fut. Amikor megismerem Ebe-et, mindenhová magával vitte *A hosszútávfutó magányossága* című könyvet.

– Ez az egyik legjobb könyv, amit valaha olvastam – mondta Ebe. – Hallgasd meg ezt...

Nem tudtam, hogy mit akar az író, vagy hogy Ebe miért olyan lelkes tőle. Beértem annyival, hogy elfogadtam Ebe állítását. Hogy ez a valaha írt legjobb könyvek egyike.

Csak később, sokkal később – amikor elolvastam – ébredtem rá, hogy Ebe-nek a címe miatt tetszett minden másnál jobban. Szerette, ha együtt látják ezzel a könyvvel. Volt egy példány otthon, a könyvespolcon, és egy másik, amely az irodája asztalán feküdt, címlapja szívfájdítóan közszemlére téve, úgyhogy mindenki, aki nála járt, láthatta, és levonhatta a következtetéseit. Szokatlan volt. Dühös. És éppen a megfelelő korú; új ahhoz, hogy valódi értelemben klasszikusnak lehessen nevezni, de túl régi, hogy avantgárdnak vagy modernnek lehessen tekinteni. Ebe ilyen volt: minden kortársában és sikeres emberben fenyegetést látott. Akkor is, ha más országban élt az illető.

Ebe mindenhová magával hurcolta a könyvet. Néhány részletet is tudott idézni belőle. De kétlem, hogy Ebe-et valóban érdekelte, miről szól. Egyszerűen így tette fontossá magát meg a futását. Ugyanígy volt a *Tűzszekerek* című filmmel is. Ebe imádta. Elhozatta egy barátjával a film videokazettáját Amerikából, és újra meg újra megnézte. Azt a sok ruganyos fiatalembert, ahogy futottak és versenyeztek egymással. Ebe közülük valónak érezte magát. A futó. A magányos futó. A futó, aki egyre csak fut, mert ezt tudja a legjobban.

Ebe szeretett volna a tengerparton futni. Vagy egy hegyi ösvényen. De közönséget is akart, amely teljes figyelmét neki szenteli, úgyhogy az iskolát választotta. Ott maradt tanítás után, megvárta az utolsó csengetést, majd átöltözött. A gyerekek ott lebzseltek a pályán, nézték az iskolai futball- és gyeplabdacsapatok esti edzését. Ebe tudta, hogy mindannyian ott lesznek – várnak és figyelnek. Kiment a futópályára, és negy-

venőt percet futott. Néha többet. Amikor befejezte, csorgott róla a veríték, és erősen zihált. A gyerekek és az edzők elragadtatva figyelték.

– A futás – mondta nekik Ebe – a legjobb edzés. Semmi sem fogható hozzá, se az úszás, se a tenisz... pedig azok is kedvenc sportjaim.

A futás, jelentette ki Ebe, segíti az összpontosításban. A futás faragott belőle ilyen embert, tette hozzá gondolatban.

Ebenezer Paulrádzs a szokások embere volt, és aprólékosan követte a napirendjét. Esténként háromnegyed hétkor ért haza, mintha értekezletre vagy más találkozóra igyekezne. Amikor hallottam a kocsit, föltettem a teáskannát. Kortyolgatta a teáját, és körbejárta a házat. Gyakran megállt az aranyozott keretű tükör előtt, amely az ajtó mellett lógott, és páváskodott előtte. Még mindig pompásan festett, feszes izmai voltak, és selymes bőre. Valaha elég volt ránéznem, és már kívántam is. De most megvettem a hiúsága miatt. Öregedő páva!

Amikor lezuhanyozott és átöltözött, bekapcsolta a CD-lejátszót. Zenei ízlését, akár csak az evését, a mértékletesség jellemezte.

Ha Ebe-nek volt gyengéje, akkor az az étel. Imádott enni; minél dúsabb volt az ennivaló, annál jobb. Zsíros szalonna, ikrával teli szardínia, csirkemáj, mócsing, amelyet a hentesek csapnak a csont mellé, amikor birkahúst adnak el, ikersárgájú tojás, mangó tejszínnel és szapotilszilvával, púri, sült krumpli, csipsz – zsírtól nehéz és kalóriában dús ételek. De Ebe a testét még jobban szerette. Úgyhogy visszafogta természetes falánkságát. Sohasem szedett másodsor, hetente egy nap böjtölt, és megtiltotta, hogy olyasmit főzzenek, ami próbára teszi az akaraterijét, aminek nem tud ellenállni.

Én voltam a gyenge. Én mindent megengedtem magamnak, amit nem lett volna szabad. Néha csak egyetlen dolog vigasztalt meg. Megvettem a legnagyobb tábla csokoládét, amit találtam, és eldugtam. Minden alkalommal más helyet választottam. A hűtőt, a ruhásszekrényt, a könyvespolc tetejét... A pusztta tudat, hogy ott van valahol a házban, felvillanyozott, és elfeledtette velem, hogy elégedetlen vagyok az étellel. Ebe megharagudott, ha látta, hogy nassolok. Úgyhogy megvártam, hogy elmenjen, és csak azután vettem elő a csokoládémat. Engedélyeztem magamnak az örömet, hogy lehámozom róla a lila borítót, aztán feltéptem az aranszínű fóliát, és lassacskán majszoltam a csokoládét. Néha, amikor nem értem be a csokoládéval, kinyitottam egy doboz sűrített tejet, kanalat mártottam bele, és a rosszulégit ettem. De a „tejeslányos” napjaim nem voltak túl gyakoriak. Rendszerint egy tábla csokoládé és egy zacskó csipsz, amely elvette az édes ízt a számból, csillapította vágyamat.

Látszott is rajtam: a tokámon, a csípőmön rengő zsírpárnákon; vaskos lábikrámon és pufók csuklómön. Utáltam belenézni a tükörbe. De így legalább már nem voltam a papa kicsi lánya.

Ebe szerette a nyugati klasszikus zenét. Nem tudom, hogy tényleg tetszett-e neki, vagy csak rávette magát, mert ilyesféle zenét kell hallgatniuk a jó hírű iskolák igazgatóinak. Nekem úgy tűnt, ilyen muzsikát játszanak a luxusszállók felvonóiban és halljaiban.

Ebe imádta a mestereket. De aprólékos gonddal közelítette meg imádata tárgyát. Kiválasztott egy zeneszerzőt, aztán elolvasott mindent, amit talált róla. Miközben olvasott, a zeneszerző muzsikáját hallgatta. Örökké kazettákat és CD-ket küldetett magának. Aznap este Bach szólt.

Bah! Bah! Bah! – suttogtam a nevet, és úgy éreztem magam, mint egy dacos gyerek.

Miért nem hallgathatunk olyan zenét, amelyet mások? Simon & Garfunkelt, Beatlest, Madonnát, Chicagót, ghazalokat és tamil dalokat... Nem, nekünk Bachot kell vagy Beethovent, Chopint vagy Mozartot. Néha annyira dühöngött a hang a fejemben, hogy úgy éreztem, mindjárt felrobban a koponyám.

Aznap este Ebe félretette a könyvét, és megállt a konyhaajtóban.

– Mit főztél? – kérdezte.

– Zöldségpulátót, joghurtos varát. Karfiolkarit és tojásmaszálát. Aztán van még pápar és savanyúság – mondtam, miközben fölemeltem az edények fedőjét, hogy megmutassam neki.

Elfintorodott. Úgy tettem, mintha nem venném észre.

– Pontosan ezt főzted legutóbb is. Miért nem tudsz mást kitalálni? Mindenki azt hiszi majd, hogy nincs fantáziád.

Nyeltem egyet. Miért fáj még most is? És a fájdalom miatt csattantam fel:

– Ha nem tetszik, amit főztem, rendelhetsz ételt egy vendéglőből. Én ennyit tudok. És különben is kinek akarunk imponálni? Ez ugyanaz a zagyva társaság, amelyik nagyon jól tudja, kik vagyunk. Mintha valami fejedelmi vendégek lennének...

De Ebe ekkorra már kiment a konyhából, és én ott maradtam a fájdalmammal, a haragommal meg a szégyenemmel. Hogy lehetek ilyen kicsinyes? De csak pillanatnyi lelkifurdalást engedhettem meg magamnak.

Aznap este gyűlöletem továbbhajtott. A vitriol elpusztítja a vizet. A víz nyomát is kivonja minden vegyületből. Aznap este *aqua regia* voltam. Királyvíz. Csupa sav és gyűlölet. Amely képes feloldani még az aranyat is, mint már az alkimisták is tudták. Képes feloldani a szégyent meg a lelkifurdalást, hogy gyűlöletem érintetlen maradjon.

– Hmm... micsoda pompás illat! – csilingelt Daphne ezüstös hangja, amikor belépett az ajtón.

A lítiumlány. A klikkből őt szerettem a legjobban, bár tudtam, hogy Ebe bolondul érte. Rámosolyogtam.

A többi – Bróm Prémillá, Kéjgáz Xavier, Kéntetra Navaz és Gammasugár Szankar Nárájan rám mosolygott, és elégedetten szimatolt. Egyedül Arzén Kalá biggyesztette ajkát. Ő már érkezésekor fontosnak tartotta elmondani, reméli, hogy nem főztem túl fűszeresre vagy zsírosra a pulátót, különben egész éjjel szenved majd az emésztési zavaroktól.

Daphne leült mellém, és így szólt:

– Azt hittem, sose talállok riksát. Magának kell hazavinnie, igazgató úr. – Hahota.

Ebe rajongva mosolygott rá. Láttam a beleegyezést a szemében, és facsaró fájdalmat éreztem a gyomromban. Rám mikor nézett ilyen rajongással utoljára?

Mi változott meg köztünk? Vagy én változtam meg? És ezzel együtt a vele szemben támasztott elvárásaim?

– Már megint megfajtta a keresztrejtvényt – mondta Daphne, miközben végigpörgette az újságot, amelyet Ebe épp az imént tett le. – Hogyan sikerülhet mindennap? Maggie, mi a titka? – fintorgott Daphne.

Elmosolyodtam, és a fejemet csóváltam. Aznap, amikor a klikk nálunk vacsorázott, Ebe korán reggel kelt, leült egy kifejezésgyűjteménnyel meg egy szótárral, és nekilátott, hogy megfajtsa a keresztrejtvényt estére. Úgyhogy amikor a klikk megérkezett, szinte elkerülhetetlenül úgy talált rá Ebe-re, hogy ő éppen befejezte a keresztrejtvényt. Elmondhattam volna nekik, de inkább elmosolyodtam, és így feleltem:

– Nem árulja el.

– Nem titok. Azt hiszem, velem született érzésem van a keresztretjvényekhez – mondta Ebe, aki vissza akarta terelni magára a figyelmet.

– Daphne, van valami új műve? – kérdezte Szankar Nárájan.

Daphne verseket írt. Kéz alakú fákról, felhőkről, amelyek úgy szárnyalnak az égen, mint a madarak, és bimbókról, amelyek „arra rendeltettek, hogy érintetlenül, letéptelenül, szeretetlenül haljanak meg”. Daphne érzékeny ember volt, kivéve, amikor a költészete került szóba, és ha rábeszéltek, előhúzta borvörös bőrbe kötött füzetét a táskájából, és felolvasta legújabb kísérletét.

Most a mondandója közepén elhallgatott, és így szólt:

– Tulajdonképpen van egy új, de nem vagyok egészen biztos a dolgomban.

– Ugyan, ugyan, ne szerénykedjen. Halljuk – mondta Ebe.

Daphne, ahogy külön füzete volt a verseinek, külön hangot is tartogatott a versolvasáshoz. Feszült, fátyolos hangot. Egy édes, fiatal teremtés hangját, akit az olyan kifejezések állítólagos líraisága vezérel, mint amilyen például a „fészeg tengerek”. Zavarba hozott ez a hang. Zavarba hozott a költészete. Amikor Daphne a kislányos műsorát játszotta, fészkelődni szerettem volna. De visszafojtottam a lélegzetemet, és mindig megpróbáltam nagyon érdeklődőnek látszani, amikor olvasni kezdett. Aggódtam, hogy valaki nevetésben tör ki, és ezzel elárulja neki, ki is ő valójában.

Amikor a felolvasás baleset nélkül véget ért, a klikk hozzálátott, hogy megbeszélje az iskolai ügyeket. Gammasugár megköszöri a torkát. Láttam, hogy új sztori kívánczik ki belőle.

– Nem tudom, hogy észrevették-e, de én egy új románc kezdetét szúrtam ki az iskola folyosóin.

Ebe a homlokát ráncolta. Utálta, ha valaki tudott valamiről, amit ő még csak nem is gyanított.

– És melyik az a szerelmespár?

Daphne vihogott. Ebe felvonta a szemöldökét, és megismételte:

– Szóval, melyik az a párocska?

– Nísá a IX. d-ből...

Daphne eltátotta a száját. Mindenki tudta, hogy Daphne nagyon szereti ezt a lányt, és arra készíti elő, hogy az iskolák közti vitanapon képviselje az iskolát.

– ...és Manszúr a XI. a-ből. Már egy ideje figyelem őket. A félév eleje óta minden szünetben együtt vannak, összebújnak a sarokban, és az ég tudja, miről csevegnek. Úgyhogy egyik reggel figyelmeztettem őket. Megmondtam nekik, ha meglátom őket a folyosón beszélgetni, elküldöm őket hozzád. Akkor Nísá elkezdett a fiú osztálytermébe járni, ahol mindig körülveszi őket egy csoport. Odahívtam magamhoz, és megkérdeztem, mi dolga van a XI. a osztálytermében, mire ő pimaszul azt mondta, hogy van néhány barátnője abban az osztályban, és van-e olyan szabály, hogy az osztályok tanulói nem találkozhatnak. Valamit tennünk kell ebben az ügyben.

– Az a lány különben is egy kis sznob – tette hozzá Arzén Kalá. – Amikor megmondtam neki, hogy jobban összpontosíthatna a matematikára ahelyett, hogy iskolák közti vitanapokon vesz részt, azt felelte, hogy amint letette a tizedikes vizsgáit, ő már semmit se akar kezdeni a matematikával.

– Rendes lány – állt Daphne a védenca mellé.

– Az lehet – mondta Ebe –, de nem tűrhetjük az ilyen viselkedést. Legközelebb – fordult Szankar Nárájanhoz –, amikor rajtakapod őket együtt, azonnal tudasd velem. Egyszer s mindenkorra elintézem ezt a dolgot.

Daphne szeretett volna témát változtatni, és egy iskolák közti kulturális fesztiválról beszélt, amely a következő hónapban kezdődik. Hallgattam a hullámzó és áradó hangokat, s az egyesülő és szétváló molekulákra gondoltam...

– Maggie, miért vagy olyan hallgatóg? – Senki más nem hívott Maggie-nek, csak Daphne.

Mindannyian felém fordultak.

– Nem szívesen vesz részt a beszélgetésben. Semmiről sincs véleménye. Egyetlen alkalom volt, amikor igazán lelkesnek láttam, sok évvel ezelőtt Kodáikanálban. Ott volt az az Alfred nevű diák... – szólt közbe Ebe, s ezzel egy emlékre terelte a figyelmet; egy újabb történetre, amely rávilágított, milyen ragyogó elme Ebenezer Paulrédzs.

Alfred Arógyaszvámí. Kilencéves volt, arcán gödröcske, szemében huncutság. Erős szálú, göndör haja volt, amelyet anyja Ebenezer Paulrédzs szerint mindig kissé hosszasan hagyott.

Ebenezer Paulrédzs levelet küldött Alfred anyjának. De az asszony nem vett róla tudomást. Ezért Ebenezer Paulrédzs letiltotta Alfred fociedzését, és betette az iskolai takarítócsoporthoz, amely a papírkosarakat ürítette az osztályokban. De Alfred csigás fűrtjei ennek ellenére is tovább hivalkodtak.

A következő hétfőn Ebenezer Paulrédzs a reggeli gyülekező után behívatta az irodájába Alfredot. Összefogta a fiú haját, és gumiszalagot rakott bele, amitől a göndör nyaláb ananászra emlékeztetett.

– Ezt nem veheted ki az esti kicsöngetésig. Megértetted? – kérdezte Ebenezer Paulrédzs a zokogó Alfredtól. – Mivel ennyire szereted a hajad, nem maradt más lehetőségem. Az én iskolámban csak a lányok viselhetnek hosszú haját – mondta Ebenezer Paulrédzs, és visszaküldte Alfredot az osztályba.

Ebédidőben vihogó csoportot láttam egy gyerek körül a 4. b osztálytermében. Fojtott zokogást hallottam.

– Mi folyik itt? – kérdeztem, amikor beléptem.

Ott ült a szegény Alfred. Kigúnyolva és ugratva. Köznevetség tárgyaként és nagy vídamság okozójaként. Láttam a szemében a megalázottságot, a sebzettséget, a zavart, és ádáz haragra gerjedtem.

– Nem szégyellitek magatokat? – kérdeztem, mire a csoport feloszlott.

Kivettem a gumiszalagot, amelyben az enyémmre ismertem, és lesimítottam Alfred fűrtjeit. Megtöröltem a szemét, és azt mondtam, nem számít, mit mondanak a többiek. Jó fiú vagy, mondtam újra meg újra, és hangsúlyoztam a „fiú” szót, mert amikor beléptem, a többiek Alfredának hívták.

Aztán fogtam a gumiszalagot, és beviharoztam Ebenezer Paulrédzs irodájába.

– Mit jelentsen ez? – kérdeztem.

Ebenezer Paulrédzs fölneézett a papírkupacából, és megkérdezte:

– Mármint hogy mi mit jelentsen?

Az asztalra hajítottam a gumiszalagot, és ráförmedtem:

– Hogy tehetted ilyen egy gyerekkel? Hogy alázhattad meg ilyen csúnyán? Nem jutott eszedbe, hogy mit okozhatsz ezzel? Egy életre megsebezhetted volna. És miért? Egypár centi haj miatt?

Ebenezer Paulrédzs elgondolkodva érintette meg a gumiszalag kék üveggyöngyszekeit.

– Gondolom, ezt Alfred hajából vetted ki. Nagy butaság volt tőled.

– Válaszolj nekem, Ebe. Ne mondd, hogy butaság. Miért voltál ilyen kegyetlen ezzel a gyerekkel? – Az elkeseredés élesebbé tette a hangom, mint amilyennek szántam.

– Asszonyom – mondta Ebenezer Paulrédzs olyan hangon, amelyet addig még soha nem hallottam tőle. – Szeretném emlékeztetni, hogy itt én vagyok a főnök, és nem maga. Nem szeretem, ha valaki semmibe veszi a tekintélyemet, és a legközelebbi alkalommal szigorú intézkedést kell foganatosítanom. Nem hagyom, hogy befolyásolja a döntéseimet. Érti? Ez az én iskolám, és én tudom, mi a legjobb a diákjaimnak.

Lehajtotta a fejét, és úgy tett, mintha belemerülne a papírjaiba, amiből tudtam, hogy elbocsátott.

Alfred rávette anyját, hogy elmenjenek a fodrászhoz, és levágatta a haját. Ebenezer Paulrédzs óhaja teljesült.

Alfred pedig rákapott, hogy kínozza a kisebbeket; durva volt az osztályban, és minden rosszaságot elkövetett attól kezdve, hogy felmászott egy fa legmagasabb ágára, odáig, hogy csúszkált a lépcsőkorráton. De Ebenezer Paulrédzs soha nem vállalta a felelőséget azért, amit tett. Amikor fölemlítettem Alfred viselkedését, csak ennyit mondott:

– A fiúk már csak ilyenek.

Talán ekkor kérdőjeleztem meg első ízben az Ebenezer Paulrédzs iránti érzelmeimet. Ebe hirtelen idegen lett, még hozzá megvetendő. Nagyképű zsarnok.

Ám Ebe nem úgy emlékezett erre, ahogy én. Mint szörnyű eseményre. Inkább úgy látta, mint újabb példáját annak a lélektani hadviselésnek, amelyet olyan kis csirkefogók ellen folytat, akik a pimaszságukkal még maguknak is ártanak.

– Ha megver az ember egy diákot, az egy hét múlva elfelejti. De az ilyesmit soha nem fogja elfelejteni – mondta Ebe a történet végén, és körbeadott egy tányér mogyorót.

– Csak maga tud kitalálni ilyen ötletes dolgot – ömlengett Kalá, aki kivett egy szem mogyorót, majd visszadobta.

– Azt hiszem, az embernek használnia kell a fantáziáját – mondta Xavier teli szájjal.

– Fantázia! – csapott Ebenezer Paulrédzs a combjára. – Ez a kulcsszó. Egyetlen jelenlétét sem szeretnék megbántani, de tudják, miért angol- vagy történelemtanár a legtöbb iskolaigazgató? Nekem persze megvan erről az elméletem: ha az ember olyan tárgyakat tanít, amelyekhez fantázia kell, sőt még táplálják is a fantáziát, csak akkor alkalmazhatja ezt egy iskola igazgatásában. Az embernek fantáziára van szüksége ahhoz, hogy felkeltse egy gyerek érdeklődését a költészet iránt, vagy megértesse vele egy olyan csata jelentőségét, amelyet sok száz évvel ezelőtt vívtak... ez nem ugyanaz, mint algebrát vagy biológiát tanítani. És ha engem kérdeznek, nincs szárazabb és unalmasabb tárgy a kémianál. De a kis ördögfiókák szeretik, mert olyan nekik, mint a játék. Ennyi meg ennyi egyenlő ennyivel! Ha kíváncsiak a véleményemre, nekem, amikor a kémiaira gondolok, a záptojás szaga jut eszembe...

Nevetés. Mogyorópogás. Csipszrecsegés.

A kezemre néztem, amelyet ökölbe szorítottam az ölemben. Mít tud Ebe az elemek kémiajáról vagy költészetéről?

A lakmuspapír mágiájáról: arról, hogy a kék lakmusz vörös lesz, ha savba mártjuk, és a vörös lakmusz kék, ha lúgos oldatba dugjuk. A foszfor lírájáról, amelyben – ha kivesszük a vízből – öngyulladás játszódik le, elég és gázzá alakul. A kálium-nitrát, kén és szén egyesült energiájáról, amelyek robbanásaikkal megrázzák a földet. A káprázatokról, amelyeket az áttetsző kalcit teremt. A színekről – a berillium-karbid téglavöröséről, a pirit rézsárgájáról, az uránium ezüstfehérjéről... Szavak tolultak a nyelvemre.

Fel akartam állni és ezt kiáltani: „Milyen büszke arra, amit a fantáziájának nevez. Hadd mondjam el, mennyit ér a fantáziája. Menjenek el az iskolai könyvtárba, és vegyék le a polcra a felsősök kötelező olvasmányait, menjenek el a központi könyvtár-

ba vagy a sarkon lévő kölcsönkönyvtárba, és nézzék meg saját szemükkel a fantáziadús ember keze munkáját.”

Ebe ravasz volt. Nagy gonddal választotta ki a könyveket, és váltogatta vandalizmusát a három könyvtár közt, amelynek tagja volt. Úgyhogy soha senki nem tudta visszavezetni a tönkretett könyvet hozzá. Azonkívül ki gyanúsította volna őt ilyen ocsmányságokkal? Mert Ebe nagy aprólékossgal emberi nemi szerveket rajzolt – péniszeket, heréket, ánuszokat, vaginákat, amelyeket ellátott a kézjegyével, nevezetesen néhány szál fanszörrel. Nemi szerveket embereken, és nemi szerveket magukban. Finom és pontos rajzokat készített Ebenezer Paulrádzs, a könyvmargók Da Vincije. Ebenezer Paulrádzs, a fantáziadús ember.

Hisztérikus kacaj akart előtörni a torkomból. De lenyeltem, ahogy a hosszú évek során a büszkeségemet is. Hirtelen úgy éreztem, hogy fojtogat a házasságom.

Aznap este, miután mindenki elment, és elmosogattam, az oldalamon feküdtem az ágyban, és néztem, ahogy Ebe az esti rituáléit végzi. Forrt bennem a harag, de nem tettem semmit azon kívül, hogy hagytam forni. Arra gondoltam, hogyan kovácsolt az estéből újabb diadalt önmagának. Alfred Arógjaszvámirra gondoltam meg a vegyszerek költészetére. Arra gondoltam, hogy Ebe minden jót és nemest tönkretett az életben. A gyerekre gondoltam, aki meghalt, mielőtt még lelke lehetett volna. Arra gondoltam, hogy már semmiről sem álmodhatom, és ismét felszínre tört a szó: GYŰLÖLÖM. GYŰLÖLÖM. Mitévő legyek?

Az ablak előtt állt az akvárium, amelyben Ebe a két aranyhalat tartotta. Ez is egy téóriája volt: ha az ember naponta kétszer tizenöt percig figyeli az aranyhalakat, amelyek reménytelen körökben úszkálnak, akkor megnyugszanak az idegei, csökken a feszültsége, és újjáéled a lelke. Az övé. Nem az aranyhalaké.

Ebe bosszúsan felmorrant. Most meg mi baj? Nem a kötelező körökben úszkálnak a halak?

– Szegény James. Túl mohó lett. Tudtam, hogy nincs jól. Az elmúlt napokban lelassult, mintha csak vonszolta volna magát. Micsoda pech. Most keresnem kell egy új Jamest.

Feltámaszkodtam a könyökökre. Döglött hal.

Ebe Jamesnek és Joyce-nak nevezte a halakat. Magánjellegű tréfa, mondta, ennek ellenére gondoskodott róla, hogy mindenki megtudja, és örvendezzen az igazgató humorérzéke hallatán. És most James megdöglött. Valamilyen halkórbán. Vagy talán a mohóságtól meg a túlzabálástól.

James szétnyílt hassal lebegett a felszínen. Bámultam a döglött Jamest meg az élő Joyce-t, aki mintha csillogóbb és élénkebb lett volna, s boldogabban ficáinkolt, mint valaha. A gyanú apró pikkelye csiklandozta a torkomat. Vajon Joyce intézte így?

Éreztem, hogy mosolyra húzódik az ajkam. Megkönnyebbültem. Megnyugodtam.

Tisztességtelen vagyok? Hagyom, hogy gyűlöletem elborítsa a szégyenérzetemet? Ha így van, legyen. A szerelemben és a háborúban nincs tisztesség, hangoztatta Ebe gyakorta. És ez háború volt.

*

Jól főzök. Amikor akarok. Ügyes szakácsnő vagyok, és amikor úgy kívánom, az összetevők követik a parancsaimat. De sokáig úgy főztem, ahogy a tudományra fogékony diákjaim végzik a kémiai kísérleteket. Meg kellett csinálni, úgyhogy megcsináltam. Se örömet, se büszkeséget nem leltem abban, hogy milyen lesz az eredmény. De ennek

vége, gondoltam. A főzésemnek most már célja lesz. Ám először is meg kell győződnöm Ebe-et, hogy ne védekezzen. Hogy tárja fel előttem az érzéseit és az ízlelőbimbóit.

Amikor Ebe lefeküdt, szokás szerint úgy tettem, mintha aludnék. Nem emlékszem, mikor közöszlünk utoljára. Arra se emlékszem, ki fordult el először a másiktól. Vajon őt undorította-e a testem; a zsírpárnák, az összefolyó vonalak, a megereszkedett izmok és női bozontom? Vagy én akartam egyenlő lenni az ágyban, és döntöttem úgy, hogy nem színlelem tovább a kicsi lányt?

Aznap este azonban, amikor Ebe elhelyezkedett az alváshoz, felé fordultam, és végigfuttattam nyelvemet a nyakán. Ujjaim a mellkasán nőtt szőrrel játszadoztak. Gyengéden, ahogy egy kislány tenné... hízelegtem neki, ahogy kell. Titokban és ravaszul. Futó csókokkal és merész simogatással. Gyermeki naivitással, kerekre nyitott szájjal és borotvált testtel. Könnyörtelen eltökéltséggel és szétvetett lábbal.

Másnap hajnalban keltem, és rohantam a konyhába. Eljött a te időd, mondtam az alvó Ebe-nek. Ezzel a reggelivel kezdődik. Ghíben sült púri, krumpli-, borsó- és karfiolkorma. Két tükörtojás és egy nagy pohár hideg, zsíros tej, amelybe két nagy kanál cukrot keverek.

Ebe csak bámulta a fogások seregét, és megkérdezte:

– Mi ez az egész? Azt várod, hogy ezt mindet egyem meg? Vidd innen.

– Ugyan már – ugrattam. Milyen könnyűnek tűnt játékosnak és kislányosnak lenni most, hogy a szabadság látótávolságba került. – Megtermett ember vagy. Sokat kell enned. És különben is edzed magad. Szükséged van az erőre, nem? – mosolyogtam szerényen.

Könnyű volt hízelegni Ebe-nek. Sose látott át a hamisságon. Az ő szemében a hízelgés maga volt az igazság. Ezért első nagy reggelijét élvezettel és jó étvággal ette meg.

Ebe evett. Reggelit. Ebédet. Vacsorát. Esti falatkákat, amint hazaért az iskolából. Kései falatkákat, miközben a dolgozatokat javította. Nem vártam csodát, azonnali átalakulást. Nem működött olyan könnyen és egyszerűen a dolog, mint Joyce-szal. De kész voltam várni.

Alig egy évvel később a haj megtalálta a helyét. Ami az enyém volt, az övé is lett. A sima vonalak kezdtek elmosódni. A levegővétel sűrűbb lett, a tempó lassult. Hurkák jelentek meg a nyakán. Toka. Rengő has. Ebe már nem parádézott. Totyogott. Amikor fölment a lépcsőn, zihált. Már nem rőtta megállás nélkül az iskola folyosóit, amikor a szeszély rátört. Két körre korlátozta magát, egyre reggel és egyre délután.

Ebe lassan kövér ember lett. Csendes ember. Kényelmes ember. Olyan ember, akinek már nincs szüksége klikkre és elcsúfított könyvekre. Olyan ember, akinek az évési vágya eltompította pengeélességét. Mivel én csillapítottam az étvágyát, egyre jobban kellettem neki. Én csigáztam fel az étvágyát és alkalmanként a nemi vágyát is mindenféle módon, amit csak ismertem. Úgy kellettem neki, ahogy soha azelőtt. Ebe-ből megint olyan ember lett, akivel együtt tudtam élni.

Másodszor is teherbe estem, és megszületett a gyeregem. Kislány. Ekkor létfontosságú lett, hogy ne engedjem Ebe-et visszatérni a korábbi énjéhez. Mert ha engedem, még csak elképzelni sem tudom, mekkora gonoszságok szabadulnak ránk. Gondolnom kellett a kislányomra.

Amíg Ebe kövér, addig nincsenek adrenalinrohamok; hatalmi harcok. Minden csendes, nyugodt és felhígított az életünkben.

Amikor az ember vizet ad a kénsavhoz, először fröcsköl. De hamarosan elveszti erejét; nem mar tovább. A lényeg az, hogy az ember tudja, mikor és mennyit adjon hozzá.